

# BYLO NÁS PĚT

## PRÁCE S TEXTEM

Karel Poláček

# BYLO NÁS PĚT

- ◉ Vypravěč Petr Bajza vypráví příběhy o tom, co zažil se svými kamarády, přidán je i svérázný příběh o cestě do Indie, když je nemocný.
- ◉ Hlavní postavy: Petr Bajza, Antonín Bejval, Čenda Jersák, Eda Kemlink, Pepa Zilvar, Eva Svobodová, Otakárek Soumar, pan Fajst
- ◉ Petrovi rodiče vlastní koloniál (obchod smíšeným zbožím), bydlí u nich služka Kristýna (řečená Rampepurda)
- ◉ Snaha o humoristický popis lidí na maloměstě, jejich vlastností a nešvarů
- ◉ Na pozadí reálné lidské (dospělácké) problémy
- ◉ Sentimentalita, vzpomínky na dětství?

# JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

- ◉ Účelem je zábavnost
- ◉ Ich - forma
- ◉ Přemrštěná snaha o spisovný jazyk
  - Archaické výrazy
  - Zvláštní spojení slov
  - Zkomolená slova
  - Špatný slovosled
  - Hovorové výrazy (klučičí slang)
  - Syntaktické chyby

# UKÁZKA - BYLO NÁS PĚT

- Nyní chodím k Zilvarom do chudobince, tam je to nejohromnější, ale doma nesmím nic říct, aby neřikali řeči. Pan Zilvar byl ve válce, nepřítel na něho vystřelil z děla, pročez teď chodí po domech žebrat a má nohu dřevěnou. Takovou nohu bych chtěl mít a tak si ji silně přeju, že se mi v noci zdá, že chodím s dřevěnou nohou, co silně klapě "klap! klap!", a lidi vybíhají z domu a každý se diví, že mám tu dřevěnou nohu, a já jsem hrdý. Umínil jsem si, že budu hodný, a až budu hodný, tak naše poprosím, aby mně takovou nohu dali k Ježíšku, neboť pak by hoši koukali.

„Já jsem tu nohu pořád chtěl, jenom kdybych si mohl na ni šáhnout, a Zilvar pravil: „Jenom počkej, až tatínek usne, tak mu tu nohu odundám a můžeme si hrát.“

Tak se tedy stalo, a když pan Zilvar spal, tak mu nohu odepjal a já jsem byl velice rád. Potom jsme si hráli na žebrotu a já dělал chromajzla. A Zilvar byl lidi. Já jsem chodil a prosil jsem lidi o boží dárek a Zilvar byl jednou ten, co dá, podruhé ten, co nedá. Nejlépe uměl dělat toho, co nedá. Když dělал milostpána, co má na dveřích tabulku "Přispívá na místní chudé", tak se vždycky nafoukl, děsně koulel očima a mluvil: "Vy lumpe, kdybyste šel raději pracovat," nebo: "Jděte si spánembohem, je vás tu moc." Nebo dělал polecajta a říkal: "Ty obejdo, už jsem tě dvakrát napomenul, hybaj, ať zmizneš, ať to nemusím opakovat, nebo půjdeš se mnou." A pak mne sebral a vedl na obec.

To byla hra! Nám se to děsně líbilo a pan Zilvar spal a hlučně kašlal. Když jsem o tom povídal Bejvalovi, tak nám velice záviděl a pravil, že by si s námi chtěl taky hrát.



# OTÁZKY K TEXTU

- Na co je vypravěč hrdý?
  - a) že žije v chudobinci
  - b) že přispívá na chudé
  - c) že má skvělého kamaráda
  - d) že má dřevěnou nohu
  
- Která z následujících možností nejlépe vystihuje sousloví *neříkali řeči*?
  - a) abychom se neprozradili
  - b) aby nenadávali
  - c) aby mě tam pustili
  - d) aby je to nemrzelo

# KONTROLNÍ OTÁZKY

- ◉ Úkoly k textu:
  - Převyprávěj úryvek vlastními slovy.
  - Charakterizuj jazykové prostředky, které autor používá - dokaž na textu.
  - Kdo je vypravěčem?

# ZÁVĚREČNÉ INFORMACE

- ◉ Materiál je určen pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízeních. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.
- ◉ POLÁČEK, Karel. *Bylo nás pět*. Vyd. v nakl. Academia 1. Praha: Academia, 2000, s. 65. Reprint. ISBN 80-200-0815-2
- ◉ POLÁŠKOVÁ, Taťána, Dagmar MILOTOVÁ a Zuzana DVOŘÁKOVÁ. *Literatura: přehled středoškolského učiva : [včetně současné literatury]*. 2. vyd. Třebíč: Petra Velanová, 2006, 207 s. Maturita. ISBN 80-902-5716-X.
- ◉ Ostatní objekty a text je vlastní originální tvorbou autora nebo jsou součástí softwaru Microsoft ® Office.